

นิพนธ์ต้นฉบับ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี

วราทิพย์ แก่นการ*

*คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ปัญหาการจัดการ ความต้องการ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การพัฒนา (Development) ประเมินผล (Evaluation) และใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciate Influence control: A-I-C) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน และนักท่องเที่ยว ใช้การเก็บข้อมูลแบบวิธีผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมหลากหลายอันสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่บ่งบอกความเป็นตัวตนคนอีสาน มีสถาปัตยกรรมโบราณที่น่าสนใจอันอุดมไปด้วยคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม ความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุดในกิจกรรมการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการมีโอกาสได้รับรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการเป็นกรรมการที่มีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว

สรุป ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมสนับสนุนด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือของเครือข่ายเพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วมของชุมชน

Article info:

Received: Sep 25, 2018

Revised: Nov 26, 2018

Accepted: Dec 17, 2018

Original Article

Development of health and cultural tourism with community participation around Bung Bua Park, Ubon Ratchathani Province

Waratip kankran*

*Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University

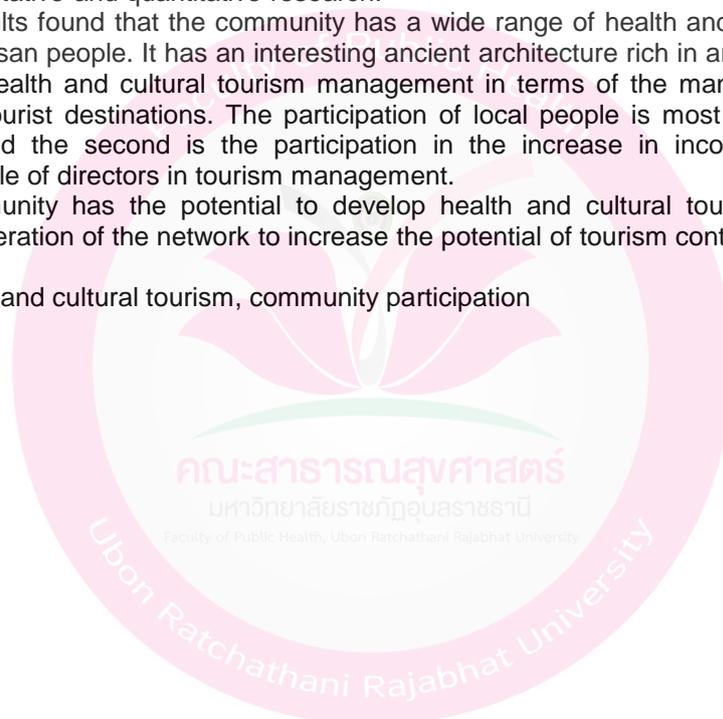
Abstract

This research aims to study community context, problem of demand management and the development of health and cultural tourism by the participation of communities around Bung Bua Park, Ubon Ratchathani province. The research process consists of 4 phases: planning, action, development, evaluation. and use the appreciate influence control (A-I-C). The targets were stakeholders in communities and tourists. Mixed methods are used between qualitative and quantitative research.

The results found that the community has a wide range of health and cultural attractions reflecting the lifestyle of the Isan people. It has an interesting ancient architecture rich in artistic and cultural values. The need to develop health and cultural tourism management in terms of the management of tourist sites and facilities in most tourist destinations. The participation of local people is most common in the treatment of cultural identity and the second is the participation in the increase in income from tourism. The least participant in the role of directors in tourism management.

The community has the potential to develop health and cultural tourism. Public relations It also promotes the cooperation of the network to increase the potential of tourism continuously and sustainably.

Keywords: Health and cultural tourism, community participation

บทนำ

การพัฒนาและส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อยุทธศาสตร์การพัฒนไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) และมุ่งสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Wellness) ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลกมีมูลค่า 1.6 ล้านล้านบาท ขยายตัวปีละเกือบร้อยละ 10 (Angelos, 2016) ช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ประกอบการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 มูลค่าของตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยในปัจจุบันพบว่ามูลค่าไม่ต่ำกว่า 140,000 ล้านบาท (Kasikom Research Center, 2012) ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึงเป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชม ชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยว ตามธรรมชาติและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ (Yadollah et al., 2013) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวจากผู้อาศัยในที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อเป้าหมายในการดูแลสุขภาพและการพักผ่อนหย่อนใจ (Carrera, 2010) ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจึงมีความหมายครอบคลุมถึงทั้งการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นที่นิยมในหลายๆ ประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย โดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียน เช่น ญี่ปุ่น ไทย อินโดนีเซีย และกิจกรรมที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นที่นิยม ได้แก่ สปา การนวดแผนไทย และการอบสมุนไพร ประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวสุขภาพที่มีคุณภาพ โดยการเน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้พยายามพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในหลายๆ ด้าน แต่ก็ยังมีปัญหาหลายประการ ซึ่งปัญหาที่นักท่องเที่ยวมักประสบ ได้แก่ คุณภาพการให้บริการ บุคลากรผู้ให้บริการ สถานที่ให้บริการ รวมทั้งเรื่องความปลอดภัย สุขอนามัย และความสะอาดต่างๆ ที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประเทศไทย

จำเป็นต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานความปลอดภัย และการให้บริการระดับสากลเห็นได้จากการจัดตั้งหน่วยงานเข้ามาดูแลในเรื่องต่างๆ เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบของรัฐให้สอดคล้องกับการให้บริการและเอื้อต่อการพัฒนาและการดำเนินงานของสถานประกอบการ ด้านการส่งเสริมให้มีการศึกษาแพทย์แผนไทยและบริการสุขภาพให้สถานศึกษา โดยสามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานต่างๆ กับต่างประเทศได้ การส่งเสริมนวดพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายมากขึ้น มีรัฐบาลมีนโยบาย ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพแห่ง ภูมิภาคเอเชีย (Medical Hub of Asia) ส่งเสริมให้ ประเทศไทยเป็น Capital Spa of Asia/ Thailand as a world class spa destination (Global Spa Summit, 2011)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนด เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแห่งวิถีชีวิตอีสานใต้ร่วมสมัย เชื่อมโยง ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการการยกระดับอารยธรรมอีสานใต้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าทางการท่องเที่ยว มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาและสร้างสรรคการท่องเที่ยววิถีชีวิตวัฒนธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย ผู้วิจัยเลือกชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยเนื่องจากพื้นที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมหลากหลาย อันสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่คงไว้ซึ่งความยั่งยืนของชุมชนที่บ่งบอกความเป็นตัวตนคนอีสาน ชุมชนยังมีวัดและสถาปัตยกรรมโบราณที่น่าสนใจอันอุดมไปด้วยคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนรอบบึงบัวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม เป็นการรักษาเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังเป็นการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางสู่ชุมชนรอบบึงบัวในอนาคตและยังเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในพื้นที่ และชุมชนใกล้เคียง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน แหล่งท่องเที่ยว สภาพปัญหาการท่องเที่ยวชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี
3. ศึกษาการมีส่วนร่วมและการให้การสนับสนุน การจัดการแหล่งท่องเที่ยวของภาคีเครือข่ายในชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การพัฒนา (Development) ประเมินผล (Evaluation) และใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (Appreciate Influence control: A-I-C) เพื่อให้การวางแผนแบบมีส่วนร่วมในชุมชนอำเภอเขื่องใน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหลัก เครือข่ายชุมชนได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบล สถานศึกษา ผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน กลุ่มสร้างอาชีพ กลุ่มเป้าหมายรอง ได้แก่ นักท่องเที่ยว

วิธีการดำเนินการ

1. ระยะเตรียมการ

- 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม
- 1.2 พัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนและหาอาสาสมัครเพิ่มเพื่อร่วมเป็นทีมวิจัย ซึ่งผู้เข้าร่วมจะประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา

เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และผู้สนใจ หลังจากนั้น ทีมวิจัยแบ่งบทบาทหน้าที่และวางแผนการทำงานร่วมกัน

1.4 ทีมวิจัยร่วมกันออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์แบบ SWOT ซึ่งข้อมูลที่จะเก็บประกอบด้วย

1) ข้อมูลบริบทของชุมชน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกในระดับบุคคล และใช้สนทนากลุ่ม ซึ่งทีมวิจัยจะร่วมกันคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะไปสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มเสวนาย่อย

2) ข้อมูลเงื่อนไข ความต้องการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกในระดับบุคคล และใช้สนทนากลุ่ม ซึ่งทีมวิจัยชุมชนจะเป็นผู้สำรวจข้อมูลต้นทุน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

1.5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเก็บข้อมูลแก่ทีมวิจัย รวมทั้งมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลดังกล่าวให้กับทีมวิจัยซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล และผู้สนใจ

1.6 ลงปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกันในพื้นที่

1.7 ทีมวิจัยซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานีร่วมกันจัดหมวดหมู่ เรียบเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เก็บได้ให้ชุมชนรับรู้

1.8 จัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สถานศึกษาและองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยใช้กระบวนการวางแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม หรือ AIC เพื่อหลอมรวมคนในชุมชน ให้เห็นภาพชุมชน ความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานีรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนทั้งในอดีต ปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและสาเหตุ และร่วมกันค้นหาสิ่งดีๆ ที่เป็นทุนทางการท่องเที่ยวมีอยู่ในชุมชนรอบบึงบัวจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปสู่การสร้างภาพฝันร่วมกัน

2. ระยะปฏิบัติการ

2.1 จัดเวทีแสวงหารูปแบบแนวทางร่วมกันมีกิจกรรม เช่น จัดกิจกรรมการศึกษาดูงานพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม

2.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรับปรุงแผนงานและชุดปฏิบัติการ

2.3 ทดลองปฏิบัติในทุกกิจกรรมร่วมกัน

2.4 ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดเวทีสรุปบทเรียนและประเมินผลกิจกรรม เพื่อกำหนดทิศทางทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อประสานแผนชุมชนเข้ากับเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.5 จัดเวทีชุมชน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมรวมถึงคนในชุมชนเองได้ตระหนักถึงความสำคัญและเกิดความภาคภูมิใจกับผลงานที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2.6 จัดมหกรรมงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมโดยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล สถานศึกษา และองค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อหาแนวทางการสนับสนุนการดำเนินงาน

3. การพัฒนาศักยภาพชุมชน

การพัฒนาศักยภาพด้วยการ ผูกอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน และประเมินผลสัมฤทธิ์การผูกอบรมด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยวิธีการ ทดสอบก่อนและหลัง (Pre-test and post-test) เพื่อประเมินผลการพัฒนาศักยภาพชุมชน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) ของประชาชนในชุมชน และนำข้อมูลทั้งหมดมากำหนด รูปแบบโครงสร้างการดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสม ด้วยการใช้วิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด (Content analysis) พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยวและนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

4. สรุปและประเมินผล

จัดเวทีสรุปและประเมินผลการดำเนินงานวิจัย

เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมีโครงสร้าง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งถามข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่สองถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวรอบอุทยานบึงบัวที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเยี่ยม ความพึงพอใจในการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพฉบับร่าง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยตรวจสอบความตรง ความครอบคลุมของหัวข้อการรับรู้ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวความต้องการด้านสื่อประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ ซึ่งหลังจากทำการปรับแก้ไขแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยค่า Chronbach's alpha coefficient มีค่าเท่ากับ 0.87 หลังจากทดลองใช้แล้วผู้วิจัยจึงนำผลมาปรับแก้ไขเพื่อให้ได้ข้อความที่ชัดเจนยิ่งขึ้นแล้วจึงนำไปใช้จริง

2. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กรรมการชุมชนและชาวบ้านแหล่งท่องเที่ยว และท่องเที่ยว

3. แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Audit)

การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวประกอบไปด้วยด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรประเพณีและงานมหกรรม ทรัพยากรกิจกรรม ทรัพยากรด้านบริการ

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observations)

โดยการร่วมกิจกรรมและการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับ ปრაกฏการณ์ที่ต้องการศึกษาในแง่ต่างๆ เช่น ศักยภาพการท่องเที่ยว ศักยภาพโครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อมทางสังคมและธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต อุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ แผนที่ กัล้องถ่ายรูป สมุดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติพรรณนา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง

2. ข้อมูลจากความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางการพัฒนาการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี ให้ประสบความสำเร็จ มาวิเคราะห์เพื่อหา ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบความเรียง

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบปลายเปิด มาสรุปโดยการวิเคราะห์ และนำเสนอเป็นรายชื่อ

4. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไข เรียบเรียงเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี นำเสนอในแต่ละด้าน และแสดงรายละเอียดเป็นข้อย่อย

ผลการวิจัย

1. **บริบทชุมชน** ชุมชนรอบอุทยานบึงบัวแม้จะเป็นชุมชนใกล้เมือง แต่ก็ยังคงความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติอยู่ค่อนข้างมาก มีแหล่งน้ำและป่าชุมชนที่ยังอุดมสมบูรณ์ จาริต ประเพณี วัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณ ที่เรียกว่าฮีตสิบสองคองสิบสี่ ในปัจจุบันก็ยังคงทำอยู่เพียงแต่ประเพณีบางอย่างขั้นตอนก็ค่อยๆ กระชับเข้า หรือเลือนหายไปบ้างตามยุคสมัย จาริต ประเพณีและวัฒนธรรมที่ชาวชุมชนยังคงยึดมั่น สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ชาวชุมชน ยังมีสิ่งที่เคารพนับถือ มีความศรัทธา และเป็นส่วนหนึ่งในการยึดเหนี่ยวจิตใจให้ทุกคนในชุมชนมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เปรียบเหมือนมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คอยคุ้มครองให้ทุกคนในชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข อาชีพและวิถีชีวิตของคนในชุมชน คนในชุมชนรอบอุทยานบึงบัว เป็นกลุ่มคนที่มีบรรพบุรุษที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่มาตั้งแต่เริ่มเป็นชุมชนในสมัยแรกๆ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาข้าว ปลูกข้าวไว้บริโภคในครอบครัวมีเหลือขายบ้างเล็กน้อย ปลูกมันสำปะหลังและยางพาราบ้างแต่ไม่มาก ผู้คนในชุมชนจะมีทุกช่วงอายุ ในวันทำงานจะมีกลุ่มวัยกลางคนและวัยสูงอายุอยู่บ้านดูแลลูกหลาน ส่วนหนุ่มสาวหรือผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะเข้าไปทำงานในตัวจังหวัด

2. แหล่งท่องเที่ยวรอบอุทยานบึงบัว

ชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมหลากหลายอันสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแต่คงไว้ซึ่งความยั่งยืนของชุมชนที่บ่งบอกความเป็นตัวตนคนอีสาน ชุมชนยังมีวัดและสถาปัตยกรรมโบราณที่น่าสนใจอันอุดมไปด้วยคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่ วัดบ้านหนองบ่อ วัดพระเจ้าใหญ่พิเศษ เรือโบราณ ชวน้อย(สะพานข้ามทุ่งนา)ซึ่งมีความเก่าและและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งยังมีสินค้าโอท็อปได้แก่ ผ้าไหมทอมือและเครื่องทองเหลืองบ้านปะอาว ผ้าฝ้ายสีธรรมชาติบ้านหนองบ่อ กระติบข้าว หวดบ้านหนองซอน มะพร้าวเผาและข้าวหลามท่าวารี ข้าวหอมทุ่งบ้านหัวดอน นอกจากนี้ยังมีปลาจากแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเช่น ลำชี ลำเซบาย บึงบัว จะเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ สภาพภูมิทัศน์มีความเหมาะสมกับการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางวัฒนธรรม

3. ปัญหาการจัดการแหล่งเที่ยวชุมชนรอบอุทยานบึงบัว

3.1 ผลการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่อง ไม่มีห้องสุขา/ห้องน้ำ ไม่อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ต้องปรับปรุงเรื่องของความสะอาด ไม่มีบริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ ไม่มีมัคคุเทศก์หรือนำชมแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไม่มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีจุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นรองรับนักท่องเที่ยว ยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงทำให้ขาดการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

3.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี จากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น/ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพดังแสดงในตารางที่ 1

3.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการ จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี จากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ด้านการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดูแล ผู้นำชุมชน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี ดังแสดงในตารางที่ 2

4. ศักยภาพของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนและการมีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านการวางแผน และด้านการตรวจสอบ ติดตาม พัฒนา และควบคุมคุณภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด ในกิจกรรมการรักษาและสืบสานเอกลักษณ์ ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการมีโอกาสได้รับรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการเป็นกรรมการ หน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยว ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งในด้านของการพัฒนา การดำเนินการ บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง ปัญหาอุปสรรค และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข พบว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเชิงปริมาณ ซึ่งสรุปว่า ชุมชนรอบอุทยานบึงบัวมีศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความสวยงามโดดเด่น มีการพัฒนาที่ยังไม่เต็มศักยภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ของการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพค่อนข้างน้อย ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ขาดโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และขาดการจัดระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประชาชนส่วนใหญ่ภาคเกษตรกรรมขาดความรู้ความสามารถและช่องทางตลาดใน

การนำผลผลิตจากสาขาเกษตรเข้าไปสู่ระบบการจำหน่ายให้แก่ธุรกิจการท่องเที่ยว ทำให้มีส่วนร่วมน้อยในการได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติเท่าที่โอกาสอำนวย อาทิ การรักษาความสะอาด การไม่ทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยว เก็บขยะทิ้งลงถัง การปฏิบัติตนเป็นเจ้าบ้านที่ดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวและแนะนำแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

5. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่เกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวต่อความพร้อมและความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตต่อคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่มีต่อการพัฒนาเครือข่ายชุมชนด้านการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสุขภาพ ดังแสดงตารางที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

ในปัจจุบันนี้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนและจัดการทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่นของตน เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นเปรียบเสมือนปราชญ์ชุมชนที่มีความรู้ ความเข้าใจบริบทของชุมชนมากที่สุด ดังนั้นในการวางกรอบนโยบายการพัฒนาในชุมชนหรือการดำเนินกิจกรรมใดๆ ในชุมชนจึงต้องอาศัยความร่วมมือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการพัฒนาและเกิดการพัฒนายั่งยืน เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นแกน รูปแบบการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น จากการศึกษาศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี จะเห็นว่าชุมชนมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวพบว่า ยังมีความต้องการการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรืออาจขาดประชาสัมพันธ์หรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นจึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรดำเนินการดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรมีการบริการที่จัดให้ บริการ

นักท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและ การบริการ นักท่องเที่ยวที่เหมาะสม สอดคล้องกับ สุวรินทร์ อัสวโรจน์กุล (Asavarojkul, 2012) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ทศนคติ แรงจูงใจ พฤติกรรม ความต้องการและความตั้งใจของนักท่องเที่ยวไทย และ นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม สุขภาพ ผลการศึกษพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติ และ แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพรวม ไปถึงปัจจัย ทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม สุขภาพคือราคาที่ดี และ การบริการที่ดี

2. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โดยใช้สื่อ ออนไลน์ เป็นการ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในทางอ้อม สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (Jittangwatana, 2006) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนอง ตามความต้องการและความพึงพอใจ ได้มากที่สุด โดย นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึง ปัจจัยด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประกอบการ ตัดสินใจ โดยแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความพร้อมในการให้บริการ และสามารถรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเดินทาง ได้สะดวกสบาย และปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยโครงสร้าง พื้นฐาน ความสะอาดถูกสุขอนามัย องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ วัฒนธรรม ควรจัดให้มีป้ายนิเทศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายที่ให้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ และทำป้าย แนะนำแหล่งท่องเที่ยวอื่นใกล้เคียง หรือใน สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนั้นๆ ทำให้ เกิดเส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมโยง รวมถึงป้ายริมทาง บนถนนทางหลวงสายหลัก มีป้าย บอกรางที่โดดเด่น และชัดเจน จะสามารถดึงดูดความสนใจผู้ ที่สัญจร ผ่านไปมาให้แวะมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับ วิชชุตา ไชยยศ (Chaiyos, 2009) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ การประชาสัมพันธ์และการรับรู้ข่าวสาร การส่งเสริม แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในภาคอีสาน ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของ แหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่จากป้ายบอกทางมากที่สุด เพราะ ป้ายบอกทางพบเห็นได้ตามสถานที่ทั่วไปที่พบเห็นได้ง่าย เช่น สีแฉกไฟแดง ทำให้ประชาชนทั่วไปที่สัญจร ไปมาให้

ความสนใจรับรู้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว จึงควรจัดทำแผ่น ป้ายบอกทางให้มากขึ้น

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ และผู้พิการ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ แหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ และวัฒนธรรม เพื่อความปลอดภัยของ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และผู้พิการที่มาใช้ บริการสอดคล้อง กับ ฮันเตอร์-โจนส์ และแบล็คเบิร์น (Hunter-Jones and Blackburn, 2007) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างการพักผ่อน ในวันหยุดและการ ประเมินสุขภาพของตนเองกรณีศึกษา การท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ กล่าวว่า ผู้สูงอายุให้ความสนใจในการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ มีความพอใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวใน สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อม ทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น รววจับในห้องน้ำ/ทางลาด เป็นต้น ดังนั้นสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวจึงมี ความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนควรมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ สมุนไพรอย่างต่อเนื่องตลอดเวลากจากการศึกษาพบว่า ชุมชนมีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร สมุนไพร และ ไม้ดอกไม้ประดับเป็นอย่างดีมาแต่ยังขาดการพัฒนา ผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการรวมถึงสร้างกิจกรรมที่ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

2. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุนโดย ผ่านองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และ สถาบันการศึกษาด้วยการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมภาคีเครือข่ายท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ให้ แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและส่งเสริม กิจกรรมให้เกิดการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายเพื่อเพิ่มศักยภาพ การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และ แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- Angelos, R. (2016). **Medical Tourism Industry Valued at \$439B –Poised for 25% Year-over Year Growth by 2025.** [online]. from <http://www.traveldailnews.asia/columns/article/50158/medical-tourism-industry-valued-at>. [Available 17 December 2017]
- Asavarojkul, S. (2012). **Attitudes, motivation, behavior, needs and intention of Thai Tourists and Foreign tourists toward health tourism. Research project.** M.B.A. Bangkok: Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University.
- Chaiyos, W. (2009). **Public relations strategies and perception on new tourist attractions in Northeast Thailand.** Proceedings Graduate Research Conference in Communication Arts 2010. 472-479.
- Global spa summit. (2011). **Wellness tourism and medical tourism: Where do spa fit? Global spa summit.** Bali: Indonesia.
- Hunter-Jones, P., Blackburn, A. (2007). Understanding the relationship between holiday taking and self-assessed health: an exploratory study of senior tourism. **International Journal of Consumer Studies**, 31(5), 509-516.
- Jittangwatana B. (2006). **The development and conservation of tourism attraction.** Bangkok: Press and Desing Co.,Ltd.
- Kasikorn Research Center. (2012). **ASEAN's Health Tourism.** [online]. from <http://www.thai-aec.com/616>. [Available 12 May 2018]
- Yadollah, M., Sheida, M., Zahra, H., Nooshin, M. (2013). The factors in development of health tourism in Iran. **International Journal of Travel Medicine and Global Health**, 1(3), 113-8.

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในชุมชนรอบอุทยานบึงบัว จังหวัดอุบลราชธานี

ความต้องการพัฒนา	N=100		ระดับความต้องการ
	Mean	SD	
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.41	0.47	มาก
2. ด้านการบริการในแหล่งท่องเที่ยว	3.58	0.31	มาก
3. ด้านสิ่งดึงดูดในแหล่งท่องเที่ยว	3.29	0.58	มาก
4. ด้านจัดโปรแกรมในแหล่งเที่ยว	3.23	0.67	มาก
5. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.65	0.34	มากที่สุด
6. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	3.72	0.23	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ในชุมชนรอบอุทยานบึงบัว รวม 6 ด้าน

แนวทางการพัฒนา	N = 50		ระดับความคิดเห็น
	Mean	SD	
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.52	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการบริการในแหล่งท่องเที่ยว	3.58	0.43	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งดึงดูดในแหล่งท่องเที่ยว	3.46	0.36	มาก
4. ด้านจัดโปรแกรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.41	0.32	มาก
5. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3.78	0.27	มากที่สุด
6. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	3.75	0.21	มากที่สุด

ตารางที่ 3 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนรอบอุทยานบึงบัว

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. อบต. สนับสนุนงบประมาณบางส่วนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว 2. ท่าเลที่ตั้งชุมชนรอบอุทยานบึงบัวอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองอุบลราชธานี สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวแบบวันเดียวได้ 3. ชุมชนมีการสนใจ และมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของตนเอง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวและผู้เข้าชมได้	1. กลุ่มชุมชนขาดการบริหารจัดการที่ดี ถ้ามีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เดินทางมาท่องเที่ยวในเวลาเดียวกัน จะทำให้บริการไม่ทั่วถึง 2. ที่พักแรม และร้านอาหารสุขภาพ ยังมีจำนวนน้อย และไม่มีป้ายบอกทางขนาดใหญ่ 3. ชุมชนขาดการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยว
โอกาส	อุปสรรค
1. ชุมชนมีภูมิปัญญาทั้งด้านการแพทย์แผนไทย สมุนไพร วิถีชีวิตและการดูแลตนเอง และทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	1. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขาดหน่วยงานที่ดูแลอย่างชัดเจน 2. ขาดความเชื่อมโยงในแต่ละชุมชน